

vlaku, na konci vlaku, pokud se týče při nákladních vlcích mají být těžké vozy zařazeny před lehkými. Než, jak z doslovu těchto ustanovení jasně vyplývá, a posudkem znalce jest prokázáno, děje se zařazení toto z důvodů čistě technických, aby zatížení vlaku bylo dle dopravních zkušeností rozděleno. Na základě posudku znalce jest dále prokázáno, že se nábytkový vůz, těžší 2000 kg, dle praxe mezi silniční vozidla nečítá, a že se zařazuje ve vlaku kdekoliv. Nákladním listem jest prokázáno, že nábytkový vůz vážil daleko přes 2000 kg; tento nábytkový vůz nelze tudíž pokládati při dopravě drahou za silniční povoz a mohl být zařazen kdekoliv. *O d v o l a c í s o u d* rozsudek potvrdil. *D u v o d y*: Otevřený železniční vůz nestane se zavřeným tím, že na něm je dopravován zavřený vůz nábytkový. Tomu svědčí odvolatelem uvedený citát »offene Wagen sind begrifflich offen gebaute Wagen« stavba vozu nerozhoduje. Vždyť nábytkový vůz jest pouhým obalem zboží, v něm uloženého, jak odvolatel sám uznává. Nezbytným důsledkem toho je, že při posouzení důvodnosti namítaného zavinění podle § 86 (1) žel. dopr. ř. jedině rozhoduje, zdali škoda mohla vzejíti z nebezpečí, tam označeného [§ 86 (2) žel. dopr. ř.]. Právem tvrdí odvolatel, že je přípustným protidukaz, kterého však neprovedl, uznáv, že nábytkový vůz proti jiskření nebyl zabezpečen, když sedadlem prohořel. Bez úspěchu čelí žalobce osvobození dráhy od ručení za škodu tím, že tvrdí, že škodu zavinila [§ 86 (3) žel. dopr. ř.]. Zavinění spatřuje v tom, že zařadila vůz hned za služebním vozem, vydavši tak nábytkový vůz zvýšenému jiskření a že tehda vytápěla lokomotivu špatným uhlím. Tím však nedokazuje příčinné souvislosti zařadění vozu a použití špatného uhlí se škodou, vždyť ani netvrdí, tím méně dokazuje, že by sedadlo nábytkového vozu nebo jeho stěna nebyly chytily, kdyby byl železniční vůz býval jinak zařaděn, nebo kdyby byla dráha topila lepším uhlím, zvláště když podle znaleckého posudku ani při nejlepším topivu jiskření úplně zabrániti nelze. Tvzení pouhé možnosti nestačí, neboť domněnka § 86 (2) nelze vyvrátiti zase jen domněnkou, nýbrž toliko přesným dukazem, že oheň povstal jen proto, že byl vůz zařazen hned za služebním vozem, nebo že bylo použito špatného uhlí. Těchto dukazu žalobce neprovedl, nevyvrátil tedy řečené domněnky a nedokázal příčinné souvislosti domnělého zavinění dráhy se škodou. Žalobce ani netvrdí, že si věci znalý odesílatel, který sám nakládal, jiné zařazení vozu vymínil, a první soud dolíčil náležitě, že zákonného nebo tarifálního předpisu pro zařazení vagonu při dopravě nábytkového vozu není.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání z důvodů odvolacího soudu.

Čís. 2052.

Žaloba z obohacení (čl. 83 směn. ř.) tím, kdo eskomptoval směnku proti jejímu vydateli.

Zda jest tu obohacení vydatele, řídí se pouze poměrem mezi majitelem směnky a její vydatelem, nikoliv však mezi tímto a příjemcem směnky.

Majitel směnky může se domáhati vrácení směnečného peníze pouze v té měně (pokud se týče ve měně, nastoupivší na místo ní), v níž směnku

vyplatil, třebas zněla na jinou měnu. Vyplacená valuta jest nejzazší hranicí obohacení. Úroky z prodlení lze požadovati jen ode dne podání žaloby.

(Rozh. ze dne 28. listopadu 1922, Rv I 656/22 a R I 1319/22.)

V březnu 1914 eskomptovala žalující banka směnku, vydanou firmou R., jejímž majitelem byl žalovaný, a přijatou firmou T. v Cařihradě, znějící na 3596 fcs 35 cent., tím způsobem, že vyplatila žalovanému směnečnou valutu v rak. uher. korunách dle tehdejšího kursu francouzských franků. Ježto se ve směnečném řízení žalobkyni nedostalo úhrady, domáhala se jí na žalovaném pro bezdůvodné obohacení, když byla před tím odmítla 4040 K, žalovaným jí nabízených. Žalobní žádost zněla na zaplacení 5040 fcs (směnečný peníz zvětšený o provisi, výlohy a úroky). Procesní soud první stolice přiznal žalobkyni 4040 K. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované vůbec, odvolání žalobkyně pak potud, pokud byl směnečný peníz s úroky od 4. května 1918 prisouzen nikoliv ve francích, nýbrž v korunách, jinak mu však vyhověl a rozsudek, pokud byla zamítnuta žaloba ohledně úroků splatných déle 3 roku, provise a výloh, zrušil a nařídil prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, ve věci dále jednal a jí znovu rozhodl. **Důvody:** Poněvadž žalobkyně převzala od žalovaného směnku pouze k eskomptování, aniž obdržela od něho vzájemnou hodnotu, není pochybnosti o tom, že žalobkyně převzala směnku jen s předpokladem, že obdrží vzájemnou hodnotu od akceptantů. Jelikož se tak nestalo, a směnečný nárok proti všem ze směnky zavázaným zanikl, aniž na tom stihá žalobkyni nějaké zavinění, má žalobkyně dle čl. 83 směn. ř. oproti žalovanému nárok z obohacení, dle něhož žalovaný jest jako vydatel a předatel směnky potud zavázán, pokud se k její škodě obohatil. Toto obohacení může však pozůstávati jen v tom přírůstku jmění, jehož dosáhl žalovaný obchodem se žalobkyní. Není sporu o tom, že žalovaný obdržel od žalobkyně za směnku pouze 3423 K 72 h v měně rakousko-uherské. Dle spisů nepřijal žalovaný směnky od akceptantů za dodané jim zboží na místě placení, nýbrž za účelem placení. Má proto stále ještě proti akceptantům směnky nárok na zaplacení kupní ceny ze smlouvy o dodání a jest proto skutečně obohacen o to, co obdržel od žalobkyně s předpokladem, že směnka bude vyplacena. Dlužno tedy přisvědčiti údajům žalovaného, že žalobkyně může žádati od žalovaného jen úplatu, kterou obdržel za směnku, jakož i úroky a výlohy. Promlčení těchto úroků žalovaný nenámítal, a bez této námítky nelze k promlčení přihlížeti (§ 1501 obč. zák.). Námítku, že směnečný postih jest promlčen, nelze vztahovati na tyto úroky, a z nabídnutí kapitálu s 3% úroky dne 2. května 1921 nelze na tuto námítku usuzovati. Z toho plyne, že odvolání žalovaného nelze přiznati důvodnosti a že odvolání žalobkyně jest důvodné jen potud, pokud brojí s hlediska vadnosti řízení proti rozsudku z toho důvodu, že o úrocích nedoplačených déle 3 let, provisi a výlohách vůbec jednáno nebylo, ačkoliv položky ty jsou obsaženy v uplatňovaných 5040 fcs.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání ani té ani oné strany, vyhověl však rekursu žalovaného do zrušovacího usnesení rekursního soudu a uložil mu, by, nehledě k důvodu zrušení, znovu rozhodl o odvolání

žalobkyně z rozsudku prvního soudu, pokud jí žaloba byla zamítnuta ohledně úroku, zadrželých déle 3 let, provise a výloh.

D ů v o d y:

Žalující banka eskomptovala v roce 1914 směnku, kterou vydala firma Robert R., jejíž majitelem jest žalovaný a přijala firma T. v Cařihradě, a která zněla na 3596 frs 35 cent., tím způsobem, že vyplatila žalovanému směnečnou valutu v korunách rakousko-uherských dle tehdejšího kursu francouzských franků; koupila tedy od vydatelky směnky směnečnou pohledávku proti akceptantce, samozřejmě předpokládajíc, že tato jí svého času zaplatí směnečný dluh. Tvrzení žalobkyně, že šlo o pouhý příkaz k vybrání, jest tudíž nesprávné. Koupivši a převzavši směnku, stala se žalobkyně její majitelkou, kterou jest dodnes. Není sporu o tom, že směnečná práva zanikla promlčením. Domáhá-li se žalobkyně jako majitelka směnky přes to na žalovaném (vydateli) zaplacení směnečné sumy s příslušenstvím, jest zřejmo, že uplatňuje nárok z obohacení dle čl. 83 směn. ř., a proto bylo na ní, by prokázala, že žalovaný jest k její škodě obohacen zažalovaným penízem. Žalovaný popírá obohacení, tvrdě, že dostal směnku jako placení za zboží, dodané cařihradské firmě, že tedy, když mu banka vyplatila směnečnou valutu, obdržel pouze dlužnou kupní cenu a proto o obohacení jeho nelze mluvit. Je pravda, že se v theorii a praxi hájí názor, že čl. 83 sm. ř. předpokládá obohacení absolutní, nikoli relativní, tak že dal-li vydatel směnky akceptantovi plnou protihodnotu za akcept (v hotovosti nebo zboží), není tu obohacení vydatele. Ale především nutno vytknouti, že se žalovaný ve sporu vůbec ani nepokusil o to, prokázat pravdivost svého tvrzení, že dostal směnku za dodané zboží; že okolnost ta nebyla také zjištěna; a že žalovaný uplatňuje v dovolání jen nesprávné posouzení právní jako důvod dovolací, nikoli neúplnost řízení, následkem čehož lze v dovolacím řízení vycházeti jen z toho, co bylo nižšími soudy zjištěno, a nelze hleděti k něčemu, co nižší soudy nezjistily. Nehledě k tomu má dovolací soud za to, že zásady výše vytčené nelze užiti v tomto případě, kde směnečná valuta byla vydateli směnky vyplacena přímo žalujícím majitelem směnky, tento pak od vydatele nedostal ničeho jiného, než směnečnou listinu, která se bez jeho viny stala bezcennou, — neboť tu může pro otázku, je-li žalovaný obohacen ke škodě žalobkyně, rozhodovati nikoliv poměr mezi vydatelem a akceptantem, nýbrž jen poměr mezi vydatelem a majitelem směnky a stačilo tudíž, že žalobkyně prokázala, že dala žalovanému za směnku protihodnotu, sama však kromě bezcenné směnky ničeho od žalovaného neobdržela. Neodůvodněna jest též další námitka žalovaného, že žalobkyni přísluší nárok z obohacení jen proti akceptantce: vždyť dle čl. 83 sm. ř. majitel směnky má na vůli, zda chce žalovati akceptanta či vydatele směnky. Pokud tedy žalovaný, uplatňuje dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s., vytýká, že pro nedostatek obohacení na jeho straně žaloba měla vůbec býti zamítnuta, nelze mu dáti za pravdu. Dle zásady, vyslovené v čl. 83 sm. ř., může žalobkyně žádati jen to, oč by se žalovaný k její škodě obohatil, při čemž jest ovšem lhostejno, zda bylo tu obohacení ještě při podání žaloby. V případě, o který jde, žalobkyně může tedy zajisté žádati, by jí žalovaný vydal to, co mu za směnku dala, t. j.

sumu rakousko-uherských korun, jež mu v roce 1914 vyplatila, a na jichž místo nastoupily v tuzemsku koruny československé. Neprávem se žalobkyně domáhá zaplacení směnečné sumy ve francouzských francích. Na ty měla by jen tehdy nárok, kdyby byla žalovanému vyplatila směnečnou valutu ve francích, neboť jen v tom případě bylo by lze tvrditi, že se jmění žalovaného zvětšilo o franky a jmění žalobkyně o franky zmenšilo. Pokud žalobkyně poukazuje k tomu, že se jmění žalovaného zvyšuje tím, že dostane zpět celou původní frankovou pohledávku kupní ceny proti akceptantce, stačí připomenouti, že, i kdyby tomu tak bylo, o čemž však vzhledem k dubiosnosti pohledávky důvodně lze pochybovati, nebylo by lze tvrditi, že se žalovaný obohacuje ke škodě žalobkyně, jak čl. 83 sm. ř. předpokládá, ježto právě žalobkyně nevyplatila mu franků. Na požadované výlohy a provisi žalobkyně nemá nároku, neboť o ně není žalovaný obohacen. Theorie a praxe jsou si za jedno v tom, že vyplacená valuta jest maximum obohacení trasanta po rozumu čl. 83 sm. ř. Jakýkoliv další nárok byl by nárokem z náhrady škody; žaloba dle čl. 83 sm. ř. není však žalobou o náhradu škody, nýbrž žalobou, kterouž se uplatňuje zvláštní a samostatný nárok obligační. Pro tento pak platí, co do úroků z prodlení, ustanovení § 1334 obč. zák. a proto byla žalobkyně oprávněna požadovati úroky jen ode dne podané žaloby (srv. rozhodnutí uvedená v pozn. 34, k čl. 83 v Manzovč vydání směnečného řádu). Pokud žalobkyně tvrdí, že eskompt směnky se stal s obvyklou výhradou, že, nebude-li směnka dlužníkem zaplacena, ručí vydatel a indosant za směnečnou sumu s úroky a útratami, tvrdil jen to, co zákon výslovně stanoví, totiž postižní nárok dle čl. 50 směn. ř., a netvrdí snad zvláštní úmluvy nad ustanovení zákona. Postižní nárok však zanikl a nelze jej uplatňovati ani oklikou žaloby dle čl. 83 směn. ř. Proto nezůstalo řízení neúplným, když nebyl připuštěn důkaz o zmíněném tvrzení žalobkyně. O tom, že se vyúčtování nezaplacené směnky, která zní na cizí měnu, dle obchodní zvyklosti děje vždy tak, že se podateli směnky směnečná suma účtuje kursem ze dne zatížení, nebyl v první stolici nabízen důkaz. V pomínutí nenabízeného důkazu nelze však spatřovati neúplnost řízení po rozumu § 503 čís. 2 c. ř. s. Není tu pak ani omylu právního (503 čís. 4 c. ř. s.), pokud žalovaný nebyl odsouzen, zaplatiti žalobkyni směnečnou sumu ve francouzských francích. Z toho, co vyloženo, jest patrné, že není třeba doplnění, nařízeného odvolacím soudem, ježto nároky, jichž týče se zrušení, nepříslušejí žalobkyni proti žalovanému. Uznání žalovaného nelze spatřovati v tom, že v žalobní odpovědi, popřev nárok žalobní, uvedl, že kdyby mohla žalobkyně něco požadovati, mohla by žádati jen vyplacenou valutu s úroky a útratami protestu, ježto zároveň poukázal k tomu, že tato jeho nabídka byla žalobkyni odmítnuta. Rekurs žalovaného do zrušujícího usnesení odvolacího soudu jest tudíž odůvodněn a poněvadž dle zásad platného civilního řádu soudního dovolací soud sám ve věci rozhodovati nemůže, bylo o něm rozhodnuto, jak se stalo. Naproti tomu není oprávněno ani dovolání žalobkyně, ani dovolání žalovaného. Arci jsou v přisouzených 4040 Kč obsaženy též úroky, dospělé před podáním žaloby, na něž by žalobkyně dle toho, co uvedeno, neměla nároku; ale žalovaný v odvolání pouze vytýkal, že dlužno zamítnouti žalobu vůbec proto, že tu není obohacení, pro ten případ však, že by bylo obohacení uznáno, nestěžoval si do toho, že mu bylo uloženo zaplacení

celých 4040 Kč, naopak poukázal k tomu, že, nabídnuv žalobkyni 4040 Kč chtěl zaplatiti dluh, byť i promlčený, a v odvolacím sdělení ještě prohlásil ochotu, zaplatiti bance vyplacenou směnečnou valutu s úroky za tři léta, z čehož patrně, že nechtěl odvoláním vzítí v odpor přisudek těchto pro ten případ, bude-li žalobní nárok co do duvodu uznán za oprávněný; proto však nemůže v dovolacím řízení doháněti něco, co zameškal v odvolání.

Č. 2053.

Uvolní-li se při pozdější regulaci stavební materiál, jehož bylo použito k úpravě veřejné vody, připadá zpět tomu, kdo jej byl poskytl.

(Rozh. ze dne 28. listopadu 1922, Rv I 657/22.)

Provádění staveb při úpravě řeky Ohře bylo roku 1903 přeneseno na žalující družstvo v F., jež provedlo pobřežní stavby i stavební záhozy. V roce 1917 bylo k žádosti žalovaných povoleno vésti koryto řeky jiným směrem. Za tím účelem vybourali žalovaní zdi zřízené v roce 1903 žalujícím družstvem a použili uvolněného materiálu k novým stavbám. Žalující družstvo domáhalo se náhrady na žalovaných, na jeho úkor prý obohacených. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly. D ů v o d y: Žalobkyně jest na omylu, má-li za to, že již tím, že provedla stavbu na vlastní útraty, se stala vlastníci pobřežních zdí, které vystavěla, jakož i zasypané části. Pobřežní zdi zřízeny byly na parcelách, tvořících část Ohře a tudíž dle § 3 vodního zákona ze dne 30. května 1869 čís. 93 ř. zák. a ze dne 28. srpna 1870, čís. 71 z. zák. pro Čechy část veřejného statku, a staly se proto již pouhým zastavením částí tohoto veřejného statku. Vodní zákon praví sice pouze, že řeky, veletoky a potoky jsou veřejným statkem, a nemluví výslovně o pobřežních zdích. Skutečně bývají řeky a pobřežní zdi z valné části ve vlastnictví scumezníku. V tomto případě bylo však řečiště teprve nově založeno a zdi byly vystavěny na poříčním pozemku, takže nemůže býti pochybnosti o tom, že se tím staly zdi součástí pozemku a tudíž veřejného statku. Byly-li však jednou součástí veřejného statku, nestaly se jediné tím, že řečiště, které ohraničovaly, bylo odvodněno, vlastnictvím žalobkyně, která je vystavila, naopak, výnosem zemské politické správy bylo uděleno právo vlastnické fč B. Na základě § 48 vodního zákona připadly žalobkyni jen ony pozemky, které se uvolnily při regulaci, kterou ona prováděla. Naproti tomu připadly dle řečeného ustanovení ony části, které byly odvodněny přeložením koryta, jež předsevzali žalovaní, žalovaným. Nebyla-li však žalobkyně vlastníci zdí, není odůvodněn zažalovaný nárok na náhradu škody. Vodní zákon zná sice stavby, zřízené ve veřejné řece, k nimž může býti uděleno právo vlastnické osobám soukromým, jako na příklad stavidla, zařízení na zdýmánání vody atd., avšak žalobkyni nebylo dáno povolení, by v řečišti takovou stavbu provedla, nýbrž byla pověřena stavbou řečiště jako takového.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.